

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain ja eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta (HE 32/2026)

Animalia ry kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa lausuntopyynnöstä. Vastustamme esitystä, jossa poistettaisiin porsaiden kirurgisen kastraation kieltoa koskeva 126 § eläinten hyvinvointilaista. Kielto olisi tulossa voimaan vasta vuonna 2035, joten kiellon peruminen jo tässä vaiheessa olisi paitsi eläinten kannalta väärin ja kestäväntöntä, myös erittäin hätäköityä.

Porsaiden kirurgisen kastraation kiellon perumista ajaa lihateollisuus - eivät tuottajat tai muut tahot. Lihateollisuus perustelee vaatimustaan sillä, että kieltoa valmisteltaessa sen taloudellisista vaikutuksista ei tehty riittäviä laskelmia. Teollisuus on esittänyt omia laskelmiaan, mutta niiden lisäksi tarvitaan puolueettoman tahon laskelmat ennen kuin todellisista kustannusarvioista voidaan puhua.

Kirurginen kastratio heikentää porsaiden hyvinvointia

Taloudellisia seikkoja tärkeämpää olisi kuitenkin arvioida tarkasti kastroidintikiellon vaikutukset eläinten hyvinvointiin, sillä kyse on eläinten hyvinvointilain muutoksesta.

Tietyissä Euroopan maissa, kuten Alankomaissa, Isossa-Britanniassa, Espanjassa, Portugalissa ja Kreikassa, kastroimattomien karjujen kasvatusta on yleistä jo nyt. Onkin todennäköistä, että kirurginen kastratio kielletään koko EU:ssa jossain vaiheessa. Suomessa kehitettyjä kastroimattomien karjuporsaiden kasvatuskäytäntöjä ja karjunhajun tunnistamisen menetelmiä voitaisiin hyödyntää tulevaisuudessa myös muissa maissa.

Laissa eläinten hyvinvoinnista (6 §) todetaan, että ”Eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä eikä niiden hyvinvointia saa tarpeettomasti vaarantaa.” Kirurginen kastratio on erittäin kivulias toimenpide, jonka tekeminen ei ole välttämätöntä. Se aiheuttaa porsaille useiden päivien ajan jälkipipua ja lisää kuolleisuutta.

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisussa ”Porsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopumista valmistelevalle työryhmän loppuraportti” (2023:16) todetaan seuraavaa: ”Porsaiden kastratio on toimenpiteenä hyvin kivulias. Se tehdään hyvin nuorille eläimille, joilla ei nykytiedon mukaan ole taitoja hallita kipua psyykkisellä tasolla ja voimakas kipukokemus voi olla niiden fysiologiaa muuttava tekijä. Varsinaisen toimenpiteen jälkeinen kipu jatkuu useita päiviä. Suomalaisen tutkimuksen (FINCAS-hanke) mukaan porsaiden kastratio aiheuttaa myös koko pahnueen ja emon käyttäytymisen muutoksen pidemmäksi aikaa.”

Voidaan siis todeta, että kirurginen kastraatio aiheuttaa eläimille tarpeetonta kipua tai kärsimystä ja vaarantaa niiden hyvinvointia. Siten kirurginen kastraatio on vastoin eläinten hyvinvointilain vaatimuksia.

Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen EFSA on vuonna 2022 antamassaan tieteellisessä raportissa sikojen hyvinvoinnista todennut, että porsaiden kirurginen kastroidi ilman anestesiaa aiheuttaa kipua kaiken ikäisille porsaille ja sillä on lyhyen ja keskipitkän aikavälin kielteisiä hyvinvointivaikutuksia, kuten pehmytkudosvaurioita ja ihovaurioita, käsittelystä aiheutuva stressiä, pelkoa ja kipua. EFSA:n mukaan kirurgisesta kastraatiosta luopuminen on suositeltavaa eläinten hyvinvoinnin kannalta, ja ensisijaiseksi vaihtoehdoksi suositellaan immunokastraatiota.

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta on julkaissut vuonna 2021 kannanoton, jossa neuvottelukunta on esittänyt huolensa porsaiden hyvinvoinnin heikkenemisestä kirurgisen kastraation takia ja todennut immunologisen kastraation tai täyskarjujen kasvatuksen olevan sikojen hyvinvoinnin kannalta parempia vaihtoehtoja. Myös muun muassa Suomen Eläinlääkäriliitto kannattaa porsaiden kirurgisen kastraation kieltä. Vuonna 2022 toteutetussa kyselytutkimuksessa 62 prosenttia suomalaisista on toivonut, että porsaiden kirurginen kastroidi lopetetaan.

Esityksestä käydyllä lausuntokierroksella jätettiin 62 lausuntoa. Lausuntopalautteessa kirurgisen kastraation kiellon poistoon kielteisesti suhtautuvia sidosryhmiä oli useita, kuten kaikki aluehallintovirastot, Luonnonvarakeskuksen Eläinten hyvinvointikeskus, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Turun yliopisto, Suomen Eläinlääkäriliitto, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto, Suomen Tuotantoeläinlääkäriyhdistys sekä useat eläinjärjestöt. Kiellon kumoamista kannatettiin vain 9 lausunnossa, jotka kaikki olivat lihateollisuutta lähellä olevia tahoja. Vaikka muutosta vastustettiin 53 lausunnossa, ei näitä lausuntoja huomioitu lopullisessa esityksessä mitenkään.

Taloudellisten vaikutusten arviointi on kesken

Maa- ja metsätalousministeriö rahoittaa Luonnonvarakeskuksen kolmevuotista hanketta, joka päättyy 31.5.2026. Hankkeessa tutkitaan muun muassa kastroidujen ja kastroimattomien sikojen kasvatusta ja hyvinvointia, lihan laatua ja jalostusta, sianlihan kulutusta sekä karjunhajun tunnistusmenetelmiä. Myös karjunhajun esiintyvyys selvitetään. Lopuksi arvioidaan karjuporsaiden kastraation vaihtoehtojen taloudelliset ja tuotannolliset vaikutukset tuotantoketjussa.

On mielestämme erittäin huonoa hallintoa, että kiello aiotaan perua jo ennen kuin ministeriön rahoittama hanke on saatu päätökseen ja sen tulokset ovat tiedossa. Vähimmäisvaatimus näin isoissa lakimuutoksissa olisi se, että asia on selvitetty perinpohjaisesti ja ministeriön omat hankkeet aiheesta on saatettu loppuun, jotta niiden tulokset voidaan arvioida ennen päätöksen tekoa.

Esityksen muistiossa todetaan: “Esityksen tavoitteena on estää kastraatiokiellosta sika-alalle aiheutuvat lisäkustannukset ja siten auttaa alaa selviytymään haastavassa markkinatilanteessa, johon ovat vaikuttaneet muun muassa yleinen kustannusten nousu sekä kansanterveyden turvaamiseksi toteutettavasta salmonellavalvontaohjelmasta johtuvat lisääntyneet taloudelliset riskit. Tätä kautta tavoitteena on turvata kotimaista sianlihan tuotantoa ja Suomen huoltovarmuutta.”

Lausunnolla oleva esitys koskee eläinten hyvinvointilakia, joka ei siis ole maataloustuottajien tai eläintuotannon suojelua koskeva laki. Eläinten hyvinvointilain ensimmäisessä pykälässä sanotaan: "lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Lain tarkoituksena on myös lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua.” On täysin eläinten hyvinvointilain vastaista, että lakimuutosta perusteellaan vain taloudellisilla vaikutuksilla - jotka kaiken lisäksi perustuvat yksipuolisiin laskelmiin.

Eläinten hyvinvointia ei saa heikentää taloudellisiin syihin vedoten. Ennen kaikkea eläinten hyvinvointilakia tulee kehittää kohti korkeampia standardeja eikä ottaa askelia taaksepäin.

Lisäksi on tärkeää huomioida myös se, että kastraatiokiellon tullessa voimaan Suomi voisi näyttäytyä edelläkävijänä, joka uskaltaa tehdä eläinten hyvinvointia edistäviä päätöksiä ja näyttää esimerkkiä muille valtioille.

Vientimarkkinat ovat pienet ja ailahtelevaiset

Erityisesti eduskunnan lähetekeskustelussa hallituksen esitystä puolusteltiin sianlihan viennillä ja kansallisella huoltovarmuudella.

Sianlihan viennin arvo oli 73,9 miljoonaa euroa vuonna 2025 (ETL). Lisäksi sianlihaa viedään jonkin verran lihajalosteissa. Suomen elintarvikeviennin kokonaisarvo oli samaan aikaan 2,4 miljardia euroa (ETL). Sianlihan osuus Suomen elintarvikeviennistä on siis vain reilu 3 prosenttia, joten merkitys elintarvikkeiden kokonaisviennille on hyvin pieni.

Joka tapauksessa lihamarkkinoiden vientimarkkinat ovat erittäin kilpaillut, ja vienti sekä erityisesti vientihinnat ovat hyvin suhdanneherkkiä, kuten todetaan myös lihateollisuuden Pellervon taloustutkimukselta tilaamassa raportissa. Esimerkiksi Kiinan vienti kasvoi muutama vuosi sitten paikallisen afrikkalaisen sikaruttoepidemian vuoksi, mutta vienti on sittemmin hiipunut Kiinan lisättyä omaa sianlihantuotantoaan. Myös Luonnonvarakeskuksen selvityksessä (2024) todetaan, että sianlihan vienti on kasvanut Kiinan äkillisen kysynnän nousun takia. Markkinatilanteen ja hintasuhteiden myötä vuosina 2022–2023 sianlihan vienti Kiinaan muuttui kuitenkin kannattamattomaksi.

PTT:n raportissa todetaan myös, että sianlihan viennin EU:ssa ennakoidaan vähenevän tulevina vuosina. Viennin laskuun vaikuttaa merkittävästi sianlihan tuotannon elpyminen ja tuotannon laajeneminen Aasian maissa.

Luonnonvarakeskuksen (2024) ruokavientiä koskevassa selvityksessä todetaan, että kaksi suurinta uutta arvoketjua ovat lihaa korvaavat kasviproteiinituotteet sekä solumaatalous. Perinteisten toimialojen arvonalisän kasvusta kaksi kolmasosaa tulee kolmesta suurimmasta eli meijeri-, kala- ja kauratuotteiden valmistuksesta. Sianlihan vientiä ei siis mainita tässä yhteydessä lainkaan.

Myös sianlihan merkitys Suomen huoltovarmuudelle voidaan kyseenalaistaa. Sianlihantuotanto Suomessa on edelleen varsin riippuvaista ulkomailta tuotavista tuotantopanoksista. Esimerkiksi rehuissa käytettävästä valkuaisesta osa tuodaan Suomeen ulkomailta. Rehuissa käytettävät lisäaineet, kuten aminohapot, ovat myös tuontitavaraa. Myös rehunviljelyssä käytettävien lannoitteiden raaka-aineet tuodaan pitkälti ulkomailta. Sianlihantuotanto on myös varsin energiaintensiivistä, koska siat tarvitsevat lämmitettyjä kasvatustiloja.

Maaseudun tulevaisuuden (2025) mukaan esimerkiksi Suomessa Hankkijan käyttämistä aminohapoista 60–70 prosenttia on tullut viime aikoina Euroopan ulkopuolelta, kuten Kiinasta ja Indonesiasta. Hankkijan edustaja sanookin haastattelussa, että ”varmasti tulisi eläinten terveyden, hyvinvoinnin ja kasvun heikkenemistä, jos aminohappojen käyttöä jouduttaisiin rajoittamaan kriisitilanteessa saatavuusongelmien takia”. Yksi keskeinen syy aminohappojen lisääntyneelle tarpeelle on soijan käytön vähentäminen rehuissa. Toisaalta myös soijan osuus sikojen rehusta on yhä noin 6 prosenttia (Lihatiedotus).

Jos Suomi ajautuisi kriisiin, jossa kaikki tuonti ulkomailta lakkaisi tai sitä rajoitettaisiin merkittävästi, on varsin todennäköistä, että sianlihantuotanto on yksi niistä aloista, jonka toiminta hiipuisi nopeasti, kun rehujen raaka- ja lisäaineiden tuonti ei enää onnistuisi. On myös todennäköistä, että energiakriisin iskiessä energia haluttaisiin käyttää aidosti kriittisiin kohteisiin sikatilojen lämmittämisen sijaan. Lannoitteet taas haluttaisiin käyttää sellaisten kasvien viljelyyn, joita voidaan hyödyntää suoraan elintarvikkeiksi sopivien kasvien viljelyyn – eikä kierrättää arvokkaita lannoitteita huonolla hyötysuhteella eläinten kautta elintarvikkeiksi.

Edellä mainituista perusteista johtuen katsomme, että porsaiden kirurgisen kastration kieltö tulee pitää eläinten hyvinvointilaissa ja siten perua esitys tämän pykälän osalta. Taloudelliset syyt eivät ole hyväksyttävä peruste heikentää eläinten hyvinvointilakia. Vasta vuonna 2024 voimaan tulleen eläinten hyvinvointilain avaaminen ja kastratiokiellon peruminen eivät anna kuvaa, että Suomi haluaa aidosti edistää eläinten hyvinvointia.

Helsingissä 15.4.2026

Heidi Kivekäs
toiminnanjohtaja
Animalia ry

Lähteet

Elintarviketeollisuusliitto. Tilastoja elintarvikkeiden tuonnista ja viennistä.

<https://www.etl.fi/tilastot-ja-aineistot/tilastoja-elintarvikkeiden-viennista-ja-tuonnista/>

Pellervon taloustutkimus (PTT). Kirurgisen kastraation kieltämisen taloudelliset vaikutukset Suomen sianlihantuotantoon. 2025. <https://www.ptt.fi/wp-content/uploads/2025/09/PTT-303-Kirurgisen-kastraation-kieltamisen-taloudelliset-vaikutukset-Suomen-sianlihantuotantoon.pdf>

Luonnonvarakeskus. Ruoka-ala kasvuun viennin ja ruokainnovaatioiden vetämänä. 2024.

<https://jukuri.luke.fi/server/api/core/bitstreams/08ccc895-b8c6-434b-b12e-389b89073592/content>

Maa- ja metsätalousministeriö. Porsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopumista valmisteleavan työryhmän loppuraportti. 2023.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/a2e4c70d-4680-4f9f-80c5-9d071ca7c22e/content>

Maaseudun tulevaisuus. Rehuteollisuus Aasian armoilla – kotieläintuotannon tehokkuus rakentuu ulkomaisten aminohappojen varaan. 2025.

<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/e946573d-3008-4915-bafc-706121f415e8>

Lihatiedotus. Kotimaista rehua ja luotettavia rehuntoimittajia.

<https://www.lihatiedotus.fi/tilalta-kauppaan/alkutuotanto/elainten-olot-tiloilla/rehut-ja-vesi.html>

EFSA. Welfare of pigs on farm.

<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2022.7421>